

KÁLMÁN Zsolt

A fegyverhasználat szabályozása régen és ma.

DOI: 10.31628/RTH.XIX.2010.33-34N.123-129P

A fegyverhasználat a csendőr/rendőr által alkalmazható kényszerítő eszközök legsúlyosabbika! Több mint egy évtizedes rendőri pályafutásom alatt nem ritkán találkoztam olyan idős emberekkel, akik egy-egy bűncselekmény nyomozása, vizsgálata során — nem rejtve véka alá az elkövetőkkel szembeni érzéseiket — meséltek ma csendőri időkről, amikor szigorú fellépésükkel a csendőrök napjainknál eredményesebben vették fel a harcot a bűnözőkkel, nem riadva vissza fegyverük használatától sem. Ugyanez a vélemény markánsabb formában a fiatalabb korosztályhoz tartozó rendőrök körében is visszatérő téma, melynek során a beszélgetések általában azzal zárulnak, hogy abban az időben minden egyszerűbb és szabadabb volt. Valóban így volt é, egyszerűbb és kötetlenebb volt é a csendőrség fegyverhasználati jogosultsága mint napjaink rendőrségének hasonló jogosultságai?

Ferenc József neoabszolutista uralkodásának időszakában Lombardiában működő és a napóleoni időből származó csendőrséget az 1849 június 8.-án kelt rendeletével birodalma egész területére kiterjesztette.¹ A testület tevékenységét az 1850 január 18.-án kiadott törvény határozta meg, melynek 45 §-a rendelkezett a fegyverhasználatról.² A törvény 46. §-ban szabályozta a tömeggel — akkori szóhasználat szerint: népcsőület vagy összecsoportozás szembeni fegyverhasználatot is.

A fegyverhasználati esetek c pontja eltér a megelőző és — gyakorlatilag semmilyen magyarázatot sem igénylő — rendelkezésektől, mivel konkrét utasítást nem, csak utalást tartalmaz. Ez annak tudható be, hogy a csendőr személyében katonának minősült, így a testület személyi állományának tagjaira a haderő őrszolgálati fegyverhasználatának szabályai vonatkoztak, amelyet részletesen szabályoztak.

A neoabszolutizmus csendőrségét a Magyar Királyságban a kiegészítéssel felszámolták. Csupán Erdélyben és Horvátország területén maradt fenn egy-egy csendőr ezred. Az erdélyi csendőrséget azonban 1876-ban átvette a magyar kormány a közös haderőtől.³

A Magyar Királyságban 1881-ben ismét létrehozták a csendőrséget, de már mint a legitím magyar kormány testületét Magyar Királyi Csendőrség elnevezéssel.⁴

A csendőrség nemzeti alapon történő újjászervezésére azért került sor mert az önkormányzati rendőrségekre alapozó rendvédelmi modell csődöt mondott. A királyi biztosi rendszer sem jelentett kiutat, mivel a jelentős nehézségek árán és az alkotmányos elvek sérülésével kialakított drákói rend csupán a kivételes hatalommal rendelkező királyi biztos megbízatásának a végéig tartott. Ezt követően pedig az anarchia rövid időn belül visszarendeződött. Szükség volt tehát olyan szervezetre, amely az egész ország vidéki területein képes fenntartani a polgári körülményeknek megfelelő közrendet. Ezt a testületet a magyar vezetés nem véletlenül találta meg a csendőrségben. A XIX. század ugyanis a csendőrség diadalszázada volt. Európa valamennyi országában létrehozták a testületet, amely viszonylag gyorsan és olcsón rendet teremtett vidéken. Így történt ez a Magyar Királyságban is.⁵

A Magyar Királyi Csendőrség első szolgálati utasításának 11 § 5. pontjában szerepelnek azok az esetek, amikor a csendőr legvégső kényszerítő eszközként a fegyveréhez nyúlhat.⁶

A csendőrség működése során szerzett külföldi és saját tapasztalatok alapján szükségessé vált a fegyverhasználati esetek kiegészítése, melyet az 1912-ben kiadott „Határszéli szolgálati utasítás” 33. §-ban rögzítettek.⁷

Speciális esetnek tekinthető a tömeggel szembeni fegyverhasználat, melyet azonban — mivel ezen tevékenység „csak” utasítások szerint történhetett — részletesen szabályozták. A fegyverhasználattal kapcsolatosan azonban alapnak volt tekinthető a jogosultságot deklaráló paragrafus bevezető mondata: „a szolgálatot teljesítő csendőr fegyverének használatára mindenki ellen jogosítva van.”⁸ A büntető törvénykönyv 79 §-án alapuló „jogos védelem” intézménye során történt fegyverhasználati esetek specifikusnak voltak tekinthetők, mivel azok során a csendőr lényegében önvédelemből használta fegyverét és ezért mint bűnesetek képezték a további vizsgálatok tárgyát.⁹

A rendőrségről szóló 1994. évi törvény a löfegyver használatot alaposan szabályozza.¹⁰

A jelenlegi jogszabályok ismeretében vajon egyértelmű válasz adható alapkérdésünkre: egyszerűbb és szabadabb volt-e a fegyverhasználat, mint napjainkban a rendőrségi fegyverhasználat? Úgy gondolom, hogy nem! Nem biztos, hogy csak a szabályozás teszi nehezzé, vagy könnyűvé valamely szolgálati feladat teljesítését, hanem a társadalmi környezet is, melyet a ránk maradt joganyag csak részben, vagy egyáltalán nem tud visszaadni.

Nem tudunk a mai látásmódunkkal gondolkodni a XIX. század végén, vagy a XX. század elején szolgálatot teljesítő csendőr fejével mert már nem ismerjük azokat a körülményeket, melyek között ő nap mint nap élt. Más a társadalom struktúrája, a műveltségi szintje mások a körülmények. Igaz azonban, hogy napjaink szabályozása sokkal sokrétűbb, összetettebb mint ami korábban volt, fellelhető azonban benne az egykori szabályozás elemei is — csendőr/rendőr elleni támadás — „modernre” fordítva. Elmondható tehát, hogy a vizsgált időszakok fegyverhasználatra vonatkozó normái megfeleltek az adott kor általános követelményeinek. Tagadhatatlan azonban, hogy a fegyverhasználatot követő kivizsgálások napjainkban szokásos procedúrája elvehetia személyi állomány kedvét — akár az eredménytől függetlenül is — a bátor, határozott, akár a legvégsőig is elmenő intézkedéstől, azonban ennek megítélése véleményem szerint külön kutatások tárgyát kel, hogy képezze.

Jegyzetek:

¹ PRESZLY

² „A csendőrség fegyverét használhatja:

a, mint szükségbeli védőeszközt valamely ellene intézett tetteges támadás elhárítására;

b, szolgálata teljesítésének meghiúsítását célzó ellenállás legyőzése végett;

c, általában mindazon esetekben, melyekben az őrnök meg van engedve fegyverét használnia.

Mindazonáltal, amennyiben a cél veszélyezése nélkül lehetőnek látszik, mindég intések és egyéb szelíd eszközök előrebocsátandók, sőt még a fegyver használatánál is azon elővigyázattal kell lenni, hogy ember élete szükség nélkül veszélynek ne tétessék ki.

A csendőr a fegyvererőnek ezen jogosításon túlhágó minden használatáért felelős”

SALLAI

³ PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1898.

⁴ 1881/III.tc.

⁵ PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági örtestülete a Magyar Királyi Csendőrség.

⁶ „1. aki a csendőrt erőszakosan megsérti vagy őt támadással veszélyesen fenyegeti;

2. ha a tetten ért gonosztevő vagy alapos gyanúval terhelt egyén felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólítás daczára magát önként meg nem adja, vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik;

3. aki a figyelmeztető utasításainak — őt szolgálata teljesítésében meggátolandó — tettelesen ellenszegül;

4. aki mint veszélyes gonosztevő a csendőrség által elfogatik vagy őrizet alá adatik és bár erőszakos ellenállás nélkül, de a megállításra célzó fenyegető rákiáltás daczára elfut, ha visszatartására más mód nem létezik;

5. aki háború vagy ostromállapot idején magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad.”

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.

⁷ „1. Ha valamely község határán kívül vezető mellékutakon kettőnél többen éjjel, nem különben ha árukkal, vagy más szállítmánnyal nappal is találkozhatnak és a járórnok fegyverhasználattal (lövessel) fenyegetett felhívásra (reálövessel) meg nem állnak, hanem egyenként vagy valamennyien megfutamodnak;

2. Ha hajósok éjjel, vagy pedig fedett avagy megrakott vízi járművekkel nappal is találkozhatnak és fegyverhasználattal (lövessel) fenyegetett kétszeri felhívásra (reakiáltással) meg nem állnak, illetve ebbeli szándékukat kétségtelenül nem bizonyítják, hanem egyenként, vagy valamennyien távozni (menekülni) igyekeznek.”

CSAPÓ

⁸ 1878/V.tc. ; 1879/XL.tc. ; 1880/XXXVII.tc.

⁹ „Jogos védelem esete forog fenn:

1. a saját vagy más élete elleni jogtalan és közvetlen támadás esetén;
2. a testi épség elleni jogtalan és közvetlen támadásnál;
3. a személyes szabadság jogtalan megsértése esetén;
4. a vagyon elleni bűncselekmény megakadályozásakor.

A jogos védelem határait túl lehetett lépni félelem, ijedség, vagy megzavarodás esetén.

Loc.cit.

¹⁰ „52. § (1) A rendőrt a lőfegyverhasználati jog - a jogos védelem és a végszükség esetein kívül - az e törvényben foglaltak szerint illeti meg.

(2) A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver.

53. § (1) Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül.

(2) Ha e törvény szerint a lőfegyverhasználat feltétele fennáll, a rendőr bármely dolgot fegyverként használhat. A lőfegyver használatára vonatkozó szabályokat ebben az esetben is értelemszerűen alkalmazni kell.

(3) E törvény alkalmazása szempontjából nem minősül lőfegyverhasználatnak a tömegoszlatás, rendfenntartás céljára rendszeresített gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, az elfogó háló lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célbajuttatása.

(4) A (3) bekezdésben nem említett, egyéb célra rendszeresített műanyagból készült lövedék használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha - az eset összes körülményeire figyelemmel - enyhébb kényszerítő eszközzel az alkalmazás törvényes célja nem érhető el, vagy az nem vezet eredményre. A műanyagból készült lövedék használatára a lőfegyverhasználat szabályait értelemszerűen kell alkalmazni.

54. § A rendőr lőfegyvert használhat

- a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;
- b) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;
- c) a közveszélyokozás, a terrorcselekmény vagy a légi jármű hatalomba kerítése bűncselekményének megakadályozására vagy megszakítására;

d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének megakadályozására;

e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;

f) az állam működése vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmény ellen felfegyverkezve intézett támadás elhárítására;

g) az emberi élet kioltását szándékosan elkövető elfogására, szökésének megakadályozására;

h)

i) azzal szemben, aki a nála lévő fegyver vagy élet kioltására alkalmas más eszköz letételére irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, és magatartása a fegyver vagy más az élet kioltására alkalmas eszköz ember elleni közvetlen felhasználására utal;

j) az elfogott, bűncselekmény elkövetése miatt őrizetbe vett, vagy bírói döntés alapján fogva tartott személy erőszakos kiszabadításának megakadályozására, az azt megkísérlővel szemben;

k) a saját élete, testi épsége, személyes szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.

55. § Nincs helye lőfegyverhasználatnak - a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, fegyveres ellenállás leküzdése, illetőleg a tömegben lévő személlyel szembeni használat (57. §) kivételével - ha

a) olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn;

b) a rendőri intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető.

56. § (1) A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

a) felhívásnak, hogy a felhívott a rendőri intézkedésnek engedelmessédjék;

b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának;

c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;

d) figyelmeztető lövésnek.

(2) A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, a rendőr vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.”

1994/XXXIV.tv.

„Lőfegyverhasználat

58. § A lőfegyverhasználati jog azt a rendőrt illeti meg, akinek igazolványában a „fegyverviselésre és intézkedésre jogosult” felhatalmazás fel van tüntetve. A lőfegyverhasználati jog gyakorlása független attól, hogy a rendőr egyenruhát vagy polgári öltözetet visel, szolgálatban van vagy azon kívül, és rendelkezik-e szolgálati lőfegyverrel.

59. § (1) A rendőr a lőfegyverhasználat során elsősorban a rendőrségnél rendszeresített fegyvert használja. Az Rtv. 53. §-ának (2) bekezdése alapján fegyverként használható más dolog lehet a nem rendszeresített lőfegyver és minden olyan eszköz, amely a rendőr feladatának teljesítését elősegíti, továbbá személyi sérülés okozására vagy élet kioltására alkalmas.

(2) A rendőrség szolgálatai különleges feladatainak végrehajtásához a lőfegyverrel egy tekintet alá eső más rendszeresített tárgyakat is használhatnak.

60. § (1) A fegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést érthetően, határozottan „a törvény nevében fegyvert használok” szavakkal kell megtenni.

(2) A lőfegyverhasználat csak arra a személyre irányulhat, akivel szemben az Rtv. 54. §-ban írt feltételek fennállnak.

61. § (1) Előljárója parancsára a rendőr köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó előljáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha a rendőr tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.

(2) Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén a rendőr saját elhatározásából is használhatja lőfegyverét, ha a zárt alakzattól elszakadt, vagy alakzaton kívüli feladat ellátására kap utasítást.

62. § (1) A löfegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását. A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, kézre kell irányítani.

(2) Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a fegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a löfegyverhasználati jogosultság is azonnal megszűnik. A löfegyverhasználat további alkalmazásának helye nincs, ha az a célját elérte.

63. § (1) Személyre szándékosan leadott lövés akkor is löfegyverhasználatnak minősül, ha az nem okozott sérülést.

(2) Nem minősül löfegyverhasználatnak:

- a) a figyelmeztető lövés;
- b) az állatra vagy tárgyra irányuló lövés;
- c) a nem szándékosan bekövetkezett lövés.

(3) A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani, számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal is, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen, és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.

(4) Ha a támadás közvetett, a támadó ahhoz tárgyat vagy állatot alkalmaz, akkor a rendőr elsősorban tárgyra, állatra ad le lövést. A rendőr az őt vagy segítőjét járművel elütni szándékozó támadó járművének kerekeire, az emberre uszított kutya támadása esetén az állatra leadott lövéssel hártja el a veszélyt.

(5) Mások személyét, vagyonát közvetlenül veszélyeztető megvadult állatra a rendőr akkor löhet, ha a veszélyhelyzet elhárítására az adott körülmények között más lehetőség nincs. Szolgálati feladata teljesítésének érdekében a rendőr a testi épségét közvetlenül veszélyeztető állatot lelőheti.

(6) A tárgyra, állatra irányuló lövésnek feltétele, hogy életet, testi épséget ne veszélyeztessen.

(7) Ha a löfegyverhasználatnak nem minősülő lövés a rendőrnek felróható okból jön létre, illetve ilyen lövés a rendőr figyelmetlensége, gondatlansága következtében kárt, sérülést okoz, a bekövetkezett eredménytől függően fegyelmi vagy büntetőeljárást kell indítani.

64. § (1) Az Rtv. 54. § g) és h) pontjai alkalmazásában elkövetően kizárólag a tettest és társtettest kell érteni, a löfegyver az ilyen cselekmény elkövetésén tetten ért, illetve ilyen cselekmény miatt körözött, azonosított elkövetővel szemben használható.

(2) Az Rtv. 54. § j) pontja alapján akkor használható löfegyver, ha az elfogás, az őrizetbe vétel, illetve a fogva tartás indoka az Rtv. 54. § g), illetve h) pontjában meghatározott bűncselekmény.

65. § (1) A löfegyverhasználat során sérültet elsősegélyben kell részesíteni, gondoskodni kell orvosi ellátásáról, a közvetlen hozzátartozója értesítéséről.

(2) A löfegyverhasználatot, valamint a halaszthatatlan segítségnyújtást követően a rendőr közvetlen előjáróját haladéktalanul értesíti, és annak megérkezéséig a helyszínt biztosítja. Az előjáró intézkedik a helyszíni szemle lefolytatására, függetlenül attól, hogy történt-e személyi sérülés vagy keletkezett-e kár. A löfegyverhasználatról jelentést tesz a szolgálati út betartásával.

(3) A rendőri szerv vezetője három napon belül köteles vizsgálni a löfegyverhasználat jogszerűségét, szakszerűségét.

(4) Ha a löfegyverhasználatra fogvatartottal szemben került sor, akkor erről a fogvatartásért felelős haladéktalanul értesíti a rendőri szerv székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) főügyészség büntetés-végrehajtási felügyeleti ügyészét.

A (3) bekezdésben előírt vizsgálat alapján hozott határozatot az iratokkal együtt meg kell küldeni az ügyésznek.

(5) Löfegyverhasználat és löfegyverhasználatnak nem minősülő lövés esetén a vizsgálatot az államigazgatási eljárás általános szabályai szerint kell lefolytatni.

66. § (1) A vizsgálat során jelentést kell írni a löfegyvert használó rendőrrel, a löfegyver

használatára utasítást adó előjáróval és azzal a rendőrrel, akinek hitelt érdemlő tudomása van az eseményről. Nem vehet részt a vizsgálatban, akinek jelentésírási kötelezettsége van. Ha a szerv vezetőjével szemben jelentésírási kötelezettség vagy egyéb kizáró ok áll fenn, a vizsgálatot a felettes szerv vezetője folytatja le.

(2) A lőfegyverhasználatról szóló jelentés tartalmazza:

- a) mikor, hol, kivel szemben, milyen fegyvert használt, hány lövést adott le, a fegyver típusát, gyári számát;
- b) a lőfegyverhasználat okát;
- c) a megelőző intézkedéseket;
- d) milyen sérülés történt, sor került-e elsősegélynyújtásra, orvosi ellátásra, hol tartózkodik a sérült;
- e) milyen kárt okozott a lövés, ki a károsult, a rendőr, illetve a károsult mit tett a kár enyhítésére;
- f) a helyszínrre, a tanúkra, a bűnjelekre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat;
- g) a fegyverhasználatra feljogosító törvényhelyre történő hivatkozást.

(3) A vizsgálat során a helyszíni szemle és a rendőri jelentések adatait is figyelembe véve meg kell hallgatni az érdekelteket, különösen az intézkedés által érintettet, a sérültet és azt, akinek a lőfegyverhasználat kárt okozott.

(4) A vizsgálatot lezáró határozat rendelkező részének tartalmaznia kell a lőfegyverhasználat jogszerűsége minősítésére vonatkozó megállapítást, a fegyverhasználat jogellenessége megállapítása esetén a felelősségrevonási eljárás megindítására vonatkozó döntést, továbbá a fellebbezési jogra vonatkozó tájékoztatást. Az indokolásnak tartalmaznia kell a rövid tényállást, a sérüléseket, az okozott kárt, az érintett személyek adatait. A határozat 1-1 példányát kézbesíteni kell az érintetteknek.

(5) Ha a lőfegyverhasználatban a rendőri szerv vezetője bűncselekmény alapos gyanúját állapítja meg, feljelentést tesz az illetékes ügyészségi nyomozó hivatalnál, fegyelmi vétség gyanúja esetén intézkedik a fegyelmi eljárás lefolytatására.

(6) A lőfegyverhasználatnak nem minősülő (tárgyra vagy állatra irányuló, valamint a figyelmeztető és a nem szándékosan létrejött) lövést a rendőr lehetőleg azonnal, szóban jelenti előljárójának, majd írásos jelentést készít, amely tartalmazza:

- a) mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le;
- b) a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket, vagy azok mellőzésének okait;
- c) a lövés irányát és következményét;
- d) ha a lövés sérülést vagy kárt okozott, annak leírását;
- e) a lövést követően tett intézkedéseit;
- f) a helyszínrre, a tanúkra, egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

(7) Ha a (6) bekezdés szerinti lövés sérülést vagy kárt okozott, a lőfegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések szerint kell a vizsgálatot lefolytatni, és határozatot hozni.

(8) Ha jogszabály a rendőrség hatáskörébe utalja a szolgálati lőfegyverrel rendelkező személy által leadott lövés, illetőleg fegyverhasználat kivizsgálására irányuló államigazgatási eljárás lefolytatását (pl. fegyveres biztonsági őrség, mezőőr stb.), az ügyben az esemény helye szerint illetékes rendőrkapitány intézkedik. A kivizsgálás módja, jelentési rendje és a határozathozatal megegyezik a rendőr lőfegyverhasználatának kivizsgálására vonatkozó szabályokkal. A határozat egy példányát a lövést leadó személy munkáltatójának is meg kell küldeni.”

3/1995.BM.r.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRAFIÁK

PRESZLY

PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat.

TANULMÁNYOK

CSAPÓ

CSAPÓ Csaba: A Magyar Királyi Csendőrség fegy-verhasználati jogáról. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 12-16.p. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*a napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági örtestülete a Magyar Királyi Csendőrség.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági örtestülete a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle*, XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40.p.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1898.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1898. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz.78-83.p. A tanulmány korábbi változata 1996 október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*a napóleoni közbiztonsági örtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SALLAI

SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználat a XIX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IX.évf. (1999) 10.sz. 154-159.p. A tanulmány korábbi változata 1998 szeptember 22.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre*” című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZABÁLYZATOK

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1881, Pesti Könyvnyomda.

JOGSZABÁLYOK

1878/V.tc.

1878/V.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és a vétségekről.

1879/XL.tc.

1879/XL.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról

1880/XXXVII.tc.

1880/XXXVII.tc. a magyar büntető törvénykönyvek (1878/V.tc. és 1879/XL.tc.) életbeléptetéséről

1881/III.tc.

1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1994/XXXIV.tv.

1994/XXXIV.tv. a Rendőrségről

3/1995.BM.r.

3/1995.BM.r. a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról

